

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE IARNĂ

Păstrate din cele mai vechi timpuri, moștenite și povestite de cei mai vârstnici dintre locuitorii Măcinului, tradițiile și obiceiurile din această zonă se evidențiază prin ineditul lor și prin consecvența cu care sunt practicate. Crăciunul în satele de la poalele munților Hercinici aduce cu el o atmosferă de tihnă și împlinire sufletească, toată suflarea satului și orașelului nostru așteptând cu nerăbdare întregirea familiei în jurul mesei de sărbători. Eveniment mijlocit în zilele noastre de rețelele de socializare de pe internet sau îngrădit de pandemie. Cu toate acestea „mozaicul multietnic și multicultural al zonei nu a renunțat la pregătirea de sărbătoare „așa cum se cuvine” , așa cum au învățat gospodinele de la mamele lor și , indiferent de locul fizic în care se află – Italia, Spania, Grecia – o fac cu bucurie și drag.

Pregătirile încep cu o curățenie generală a casei, mai nou, cu o decorare specifică din care nu lipsește bradul și instalațiile luminoase ce înconjoară casele. Ca și în trecut, aranjarea casei și a ogrăzii denotă hărnicia și priceperea gospodarilor și mai puțin bogăția acestora. Tot acum femeile se întrec în pregătirea rețetelor tradiționale de leber, tobă, piftie, cârnați, jumeri , plăcintă creată cu brânză de oaie de la puțină, etc. Rețete cu arome turcești sau influențe rusești , că doar ne împletim traiul cu ei. Bărbații s-au pregătit din timp pentru sacrificarea porcului. Este un eveniment la care musai trebuie să participe membri ai familiei – copii plecați la școală departe, cumnați, frați de la oraș sau prieteni pe care nu i-au văzut de un an .Este prilej de bucurie, de aduceri aminte, de menținere a relațiilor , de păstrare a tradiției. Totul stropit cu vin stat din fiert, din strugurii culeși în toamnă sau țuică fiartă , în funcție de temperaturile de afară. Totul se încheie seara târziu în jurul mesei , servind delicioasa pomana a porcului crescut în curte.

Sărbătorile de iarnă au o preponderență religioasă, deoarece este celebrată Nașterea Mântuitorului, dar nu lipsesc nici elementele cu valență precreștină, cum ar fi mascarea colindătorilor. Obiceiul colindatului se mai păstrează încă în zona noastră. Pregătirile încep pentru cetele de băieți încă de la Sfântul Nicolae. Ei se strâng la *vătaful mare în odaie*, conducătorul cetei de colindători, pentru a învăța/ repeta versurile sau pentru a-și aranja costumele. Vătaful mare și vătaful mic aleg băiatul care va fi costumat în Oleleu și sunt singurii care îi cunosc identitatea. El trebuie să fie voinic și să impună respect, ca să sperie duhurile rele, dar și să impună respect și să păstreze ordinea în cadrul cetei . „Oleleu’ intra ’nainte pe lângă ceată, o apară și-o-nconjoară de câte doua trei ori, până se-așeza ceata la fereastră și colinda..., și atunci el sta de-o parte și veghea acolo...“(Nicolae Bancu, vătaf în anii1940-1946). Oleleul are cojoc lung din blană de oaie, curea lată, buzdugan și sabie de lemn, fața acoperită cu cătrună vopsită, clopoței și talângi prinse la mijloc

care răsună în timpul dansului specific. Trebuie să fie om rezistent cel care se costumează, pentru că în noaptea de Ajun nu își dă deloc masca jos, nici pentru a mânca sau bea ceva.

Colindătorii sunt îmbrăcați cu șube negre, cizme de cauciuc și căciuli de astrahan. Ceata trebuie să cânta colindul cerut de gazdă iar răsplata constă în cârnați și vin. A doua zi, pe 25 decembrie, ceata se strânge la vătaf acasă unde se dezbracă Oleleul, se încinge grătarul și colindătorii se bucură de rodul muncii lor.

Tinerii din zilele noastre, fascinați de tradiție, se străduiesc pe cât pot, să o păstreze. Costumele de Oleleu sunt la mare căutare, cine are unul *din vechi*, îl închiriază pe bani buni. Colindele specifice, lungi, cu versuri care seamănă a descântece, înnodate de arhaisme și regionalisme sunt învățate după caiete vechi, transcrise după altele și mai vechi sau din memoria bunicilor. De multe ori gazda iese afară și cântă cu ceata și vai de cei care nu știu cânta corect. Ceata se împarte în grupuri – două sau trei, fiecare interpretând câte un fragment. La final, spre deliciul copiilor, Oleleul dansează pe ritmuri balcanice interpretate la acordeon. *Sacagiii* colectează vinul, *pisica „miaună”* după cârnați sau carne, pe care le strânge în trăistile agățate de gât. Pe lângă produse, bineînțeles că primesc și bani, pe care îi strânge vătaful, urmând să-i împartă a doua zi cu toți membrii cetei după rolul fiecăruia.

Noaptea de Ajun răsună de zgomotul asurzitor al tălângilor, spiritele necurate sunt alungate departe, gazdele sunt bucurate, spectacolul este filmat sau transmis în direct rudelor, mai puțin norocoase, care nu au ajuns acasă de sărbători. Mirosul sarmalelor, al cozonacului, al cârnaților se împletește cu ritmuri dobrogene, cu versuri arhaice, cu lacrimi de bucurie sau tristețe, cu *aici* și *acolo departe*, trecând în zbor peste mări și țări, ca-ntr-o poveste, ducând vestea de sărbătoare în cele patru colțuri ale lumii. Mii și mii de pachete pregătite din timp duc cu ele dorul părinților, al copiilor, dar și ceva mai mult, ceva unic de-aici de acasă, care te ține ancorat la identitatea și naționalitatea ta de român. Mulți vorbesc cu accent străin sau au uitat *come se dice*, dar nimeni n-a uitat de *Oleleu, cârnați, vin, țuică, cozonac, plăcinte* și sunt convinsă că nu rostesc cu accent versurile colindelor, atât cât mai știu din ele.

Ici am Doamne – colind ăl mare

1. *Ici am Doamne, ceste curți*

Oi lerum, dai lerui, Doamnele

‘ceste curți, ‘ceste domnii

Prof. înv. preșcolar Paraschiv Viorica Loredana
Grădinița cu PP. nr.4 Măcin, județul Tulcea

